

Oczyszczanie Ścieków

Oczyszczanie Ścieków

Sedymентация

Politechnika Wroclawska

Osadniki

Informacje podstawowe

OSADNIKAMI nazywamy urządzenia lub obiekty służące do wydzielania ze ścieków zawiesin łatwo opadających, o gęstości większej od 1 g/cm^3 . Stosując wstępną flokulację zawiesin - poprzez dodawanie koagulantów - można w osadnikach również usuwać zawiesiny trudno opadające i związki koloidalne.

W osadnikach może zachodzić zjawisko usuwania części pływających, których gęstość jest mniejsza od 1 g/cm^3 w procesie flotacji naturalnej – grawitacyjnej.

Działanie osadników sprowadza się do przetrzymywania ścieków w warunkach zwolnionego przepływu, dzięki czemu z wykorzystaniem zjawiska grawitacji następuje rozdział fazy ciekłej od stałej.

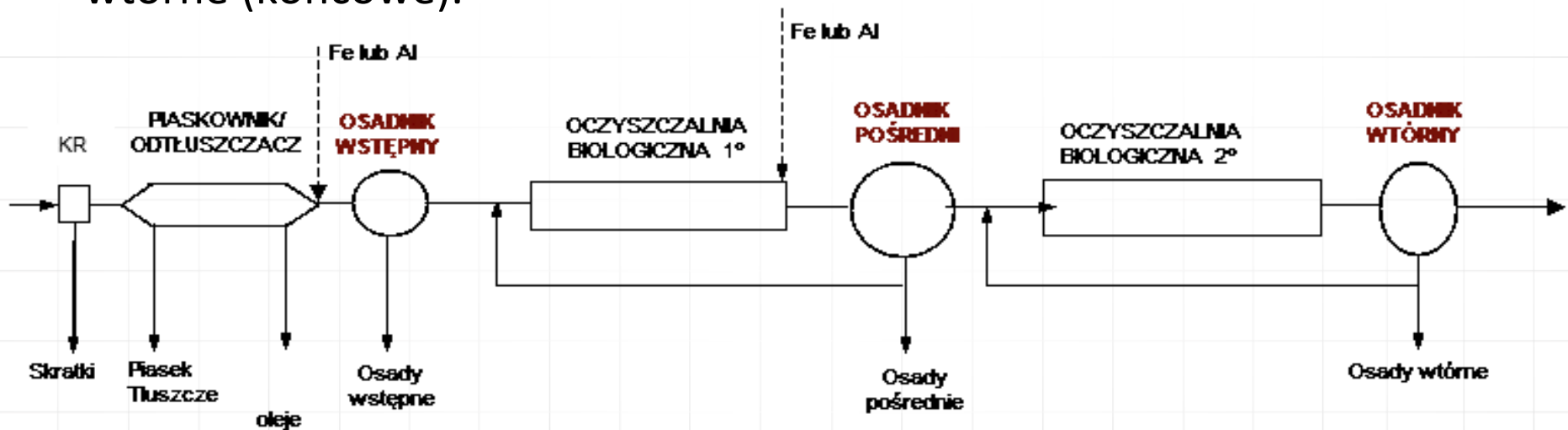

Osadniki

Lokalizacja

Podział osadników z uwagi na usytuowanie w ciągu technologicznym oczyszczalni:

- wstępne,
- pośrednie,
- wtórne (końcowe).

Osadniki

Osadniki wstępne

Podstawowe funkcje współczesnych osadników wstępnych to:

- usuwanie od 60 do 70 % zawiesiny ogólnej ze ścieków,
- usuwanie ok. 30 % ładunku BZT₅,
- produkcja osadu wstępnego, który może być poddawany wstępnej fermentacji kwaśnej celem produkcji lotnych kwasów organicznych, wspomagających proces wzmożonej biologicznej defosfatacji ścieków,
- usuwanie tłuszczu i olejów,
- częściowe wyrównywanie nierównomierności przepływu i ładunków zanieczyszczeń przed blokiem biologicznym.

Osadniki

Osadniki wtórne

Osadniki wtórne są powszechnie stosowane w miejskich oczyszczalniach ścieków. Są one nieodłącznym elementem biologicznego oczyszczania ścieków.

Zawiesiny osadu czynnego poddawane sedymentacji w osadnikach wtórnych, występują w znacznych stężeniach $C_0 = 1000 \div 7000 \text{ g/m}^3$ i więcej, są lżejsze od zawiesin ścieków surowych i opadają wolniej.

Osadniki wtórne są zaopatrzone w pompę, która odpompowuje zsedymetowany osad. Przeważająca część tego osadu jest zawracana jako osad powrotny ponownie do komór napowietrzani. Zawarte w powrotnym osadzie ożywione kłaczkki są czynnikiem powodującym pracę oczyszczania.

Teoria sedymentacji

Teoria sedymentacji

W zależności od charakteru i stężenia zawiesin rozróżnia się 3 typy sedymentacji:

- sedymentacja odrębnych cząstek,
- sedymentacja zawiesin kłaczkowatych,
- sedymentacja strefowa.

Teoria sedymentacji

Teoria sedymentacji zawiesin ziarnistych

W zależności od charakteru i stężenia zawiesin rozróżnia się 3 typy sedymentacji:

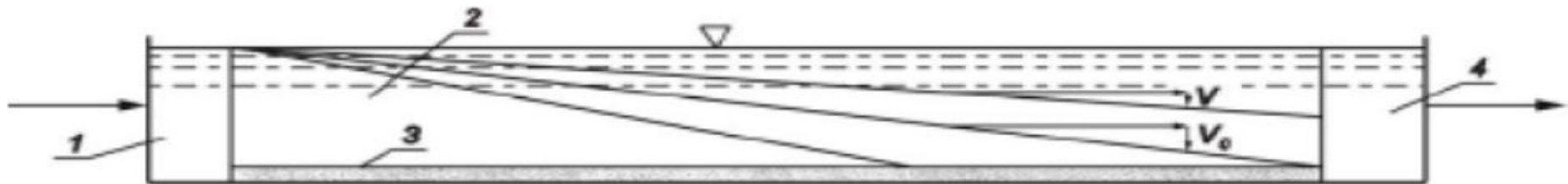
- **sedymentacja odrębnych cząstek,**
- sedymentacja zawiesin kłaczkowatych,
- sedymentacja strefowa.

Sedymentacja odrębnych cząstek, przy ich względnie niskich stężeniach. Cząstki zachowują swoją odrębność, nie zmieniają swoich wymiarów, kształtu i gęstości.

nie zmieniają: kształtu,
wielkości i gęstości

stała prędkość opadania

1 – strefa wlotowa, 2 – strefa sedymentacji, 3 – strefa osadowa, 4 – strefa wylotowa

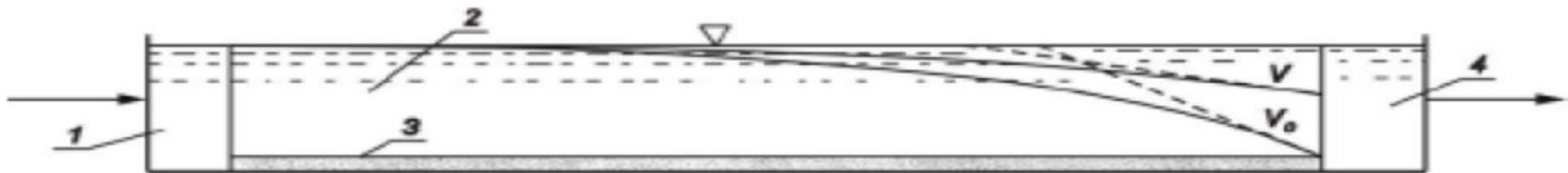
Teoria sedymentacji

Teoria sedymentacji zawiesin kłaczkowatych

W zależności od charakteru i stężenia zawiesin rozróżnia się 3 typy sedymentacji:

- sedymentacja odrębnych cząstek,
- **sedymentacja zawiesin kłaczkowatych,**
- sedymentacja strefowa.

Sedymentacja zawiesin kłaczkowatych. Często w surowych ściekach miejskich i licznych ściekach przemysłowych. Cząstki opadające z różnymi prędkościami aglomerują przy zderzeniach.

1 – strefa wlotowa, 2 – strefa sedymentacji, 3 – strefa osadowa, 4 – strefa wylotowa

Teoria sedymentacji

Teoria sedymentacji zawiesin kłaczkowatych

W zależności od charakteru i stężenia zawiesin rozróżnia się 3 typy sedymentacji:

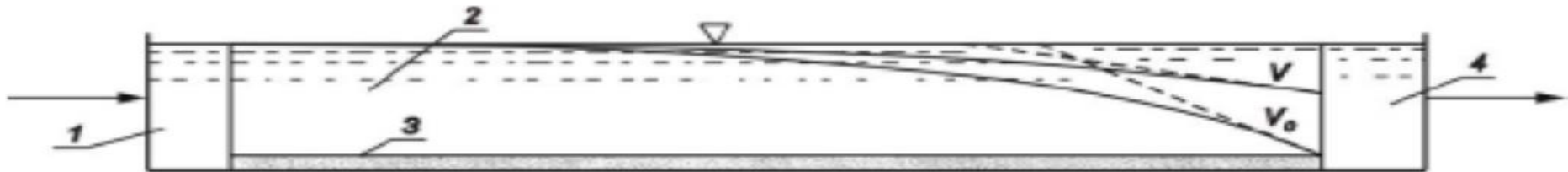
- sedymentacja odrębnych cząstek,
- **sedymentacja zawiesin kłaczkowatych,**
- sedymentacja strefowa.

aglomeracja cząstek -
kłaczkowanie

**zależy od możliwości kontaktu
zmieniającego się wraz z:**

- głębokością osadnika
- prędkością przepływu
- gradientem prędkości
- stężeniem zawiesin
- wielkościami cząstek

1 – strefa wlotowa, 2 – strefa sedymentacji, 3 – strefa osadowa, 4 – strefa wylotowa

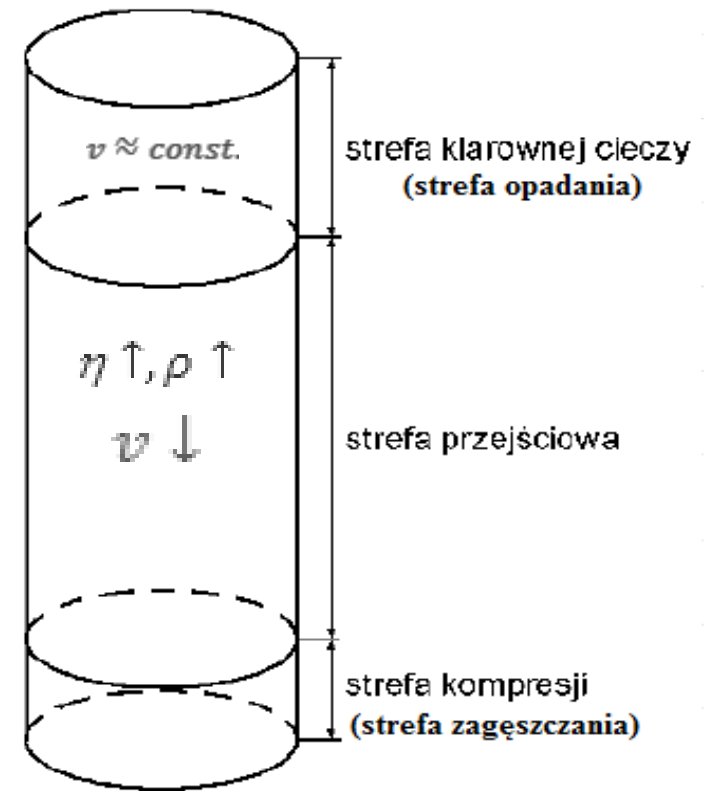
Teoria sedymentacji

Teoria sedymentacji strefowej

W zależności od charakteru i stężenia zawiesin rozróżnia się 3 typy sedymentacji:

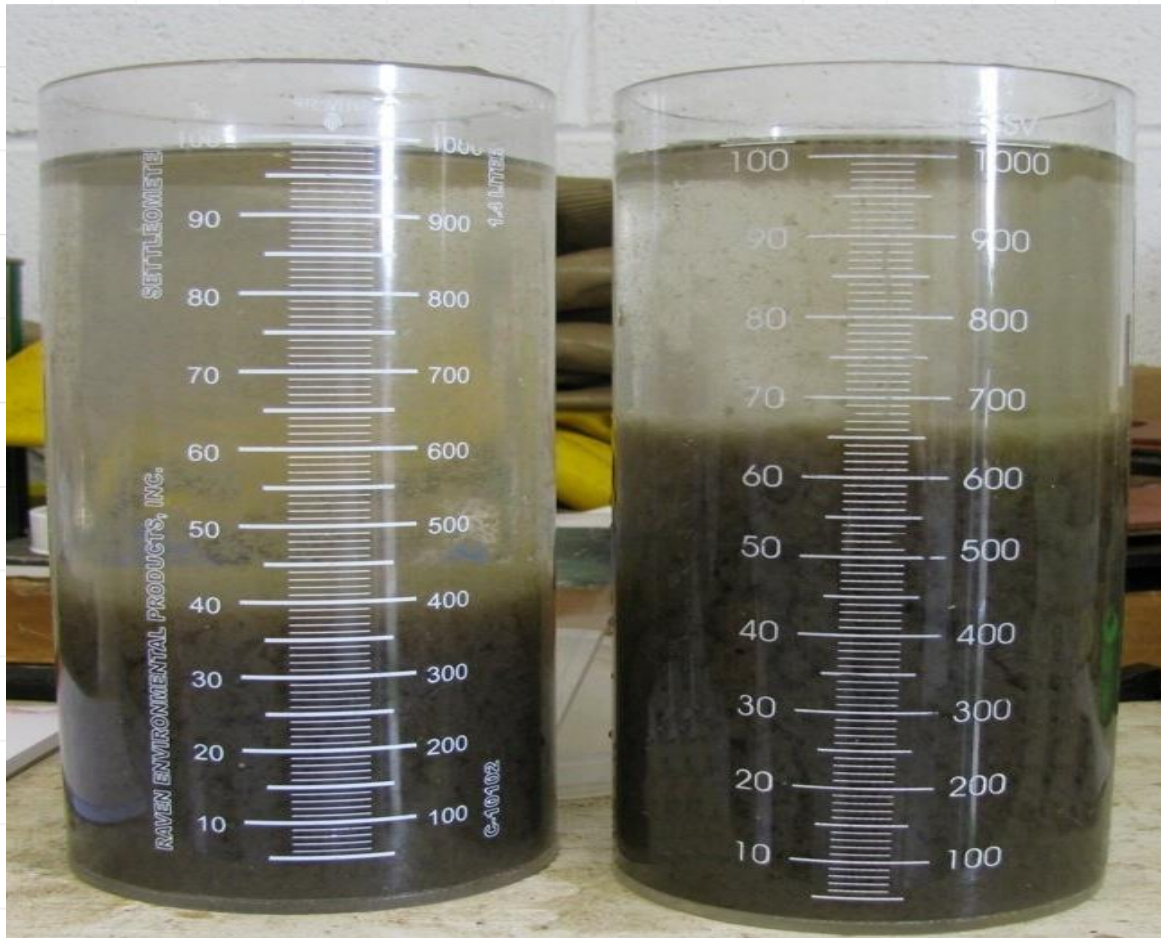
- sedymentacja odrębnych cząstek,
- sedymentacja zawiesin kłaczkowatych,
- **sedymentacja strefowa.**

Sedymentacja strefowa. Ma miejsce przy stosunkowo dużym stężeniu zawiesin (kłaczkowatych, niekłaczkowatych). Opadające kłaczki zlepiają się, tworząc jakby kożuch mający wyraźną granicę styku z cieczą.

Teoria sedymentacji

Teoria sedymentacji

**Który z osadów sedymentuje
strefowo a który
kłaczkowato?**

Osadniki

Parametry projektowe

Głównymi parametrami projektowymi są:

- obciążenie hydrauliczne – O_h
- czas przepływu – T
- obciążenie ładunkiem zawieszin – O_t

Osadniki

Obciążenie hydrauliczne

O_h - obciążenie hydrauliczne (miarodajna prędkość sedymentacji).

Może być ustalana metodami doświadczalnymi lub przyjęta z literatury dla wszystkich typów sedymentacji.

Ponieważ zarówno wyniki doświadczalne, jak i obliczenia wg klasycznych wzorów dotyczą warunków statycznych, miarodajna prędkość sedymentacji v_o nie powinna służyć bezpośrednio do wymiarowania osadników. Dla podkreślenia tego, celowo stosuje się pojęcia v_o i O_h przyjmując, że $v_o \geq O_h$.

Osadniki

Obciążenie hydrauliczne

W praktyce stosuje się współczynnik przeniesienia a_1 , wówczas otrzymujemy:

$$O_h = \frac{v_0}{a_1}, m/h$$

gdzie:

O_h – obciążenie hydrauliczne, $m^3/m^2 \cdot h$, (m/h),

v_0 – miarodajna prędkość sedymentacji, m/h,

a_1 – współczynnik zmniejszający miarodajną prędkość sedymentacji

($a_1 = 1,25 \div 1,75$).

Osadniki

Obciążenie hydrauliczne

Rodzaje osadników	Obciążenie hydrauliczne O_h , m/h			Czas przepływu $\tau^{1)}$ h
	osadniki poziome		osadniki pionowe	
	podłużne	odśrodkowe		
Samodzielne	$\leq 1,3$	$0,8 \div 1,3$	$\leq 1,3$	$1,7 \div 2,5$
Pokoagulacyjne	$\leq 1,5$	$1,0 \div 1,5$	$\leq 1,5$	$1,5 \div 2,3$
Wstępne:				
— przed złożami biologicznymi	$\leq 1,3$	$0,8 \div 1,3$	$\leq 1,3$	$1,5 \div 2,3$
— przed urządzeniami osadu czynnego	$\leq 4,0$	$2,5 \div 4,0$	$\leq 3,0$	$0,5 \div 0,8^{2)}$
Wtórne — pośrednie	$\leq 2,0$	2,5	$\leq 1,5$	1,0
Wtórne — końcowe:				
— po złożach biologicznych	$\leq 1,5$	$1,0 \div 1,5$	$\leq 1,5$	$1,5 \div 2,3$
— po urządzeniach osadu czynnego	$\leq 1,2$	$0,7 \div 1,2$	$\leq 1,2$	$1,7 \div 2,7$

¹⁾ Dolne wartości τ preferowane są dla osadników poziomych, a górne — dla osadników odśrodkowych i pionowych.

²⁾ Dotychczas w praktyce stosowano i nadal stosuje się dłuższy obliczeniowy czas przepływu $\tau = 1,5 \div 2$ h.

Osadniki

Czas przepływu

T – czas przepływu (czas przetrzymania). Jest przede wszystkim funkcją zdolności flokulacyjnych zawiesin w ściekach. Im zawiesiny lepiej flokulują, tym krótszy jest niezbędny czas przetrzymania i odwrotnie.

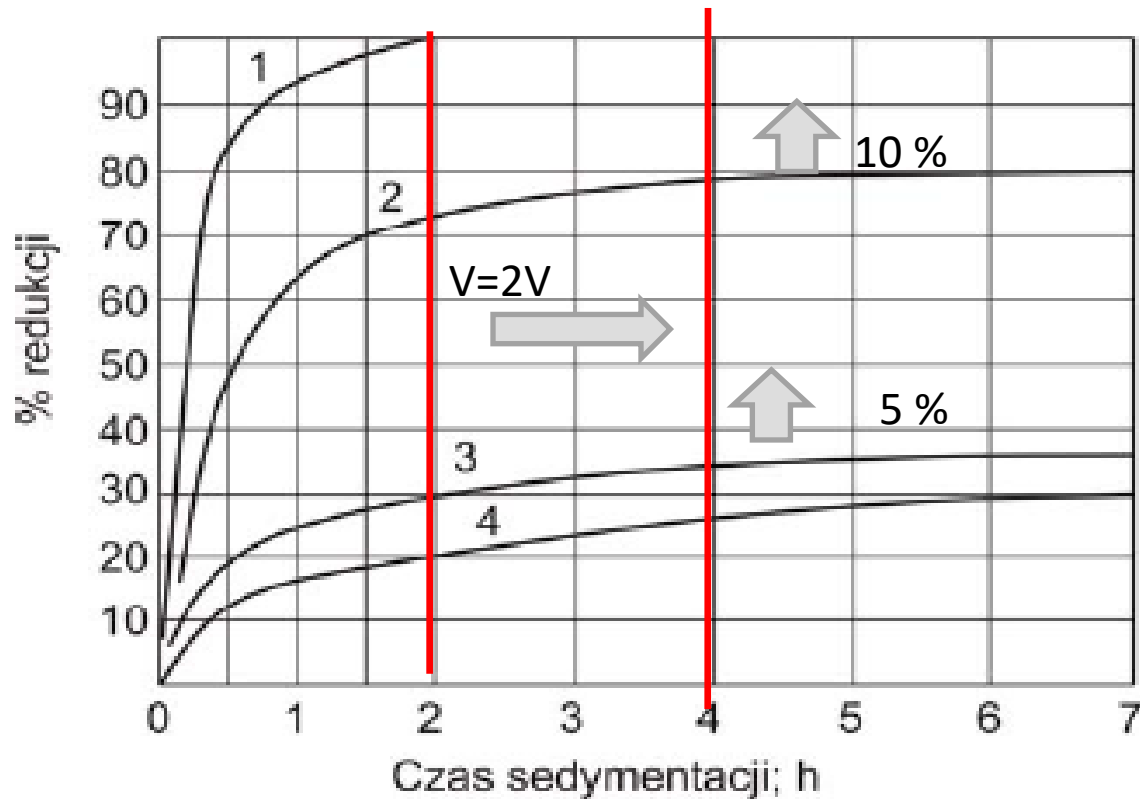
Czas przetrzymania może wynikać z ustalonego doświadczalnie czasu sedymentacji lub być przyjęty z literatury.

Czas przetrzymania nie może być krótszy niż wymagany czas sedymentacji. Musi być więc spełniony warunek $T \geq T_s$.

Osadniki

Czas przepływu

1. zawiesiny opadające,
2. zawiesiny ogólne,
3. BZT,
4. utlenialność

Osadniki

Parametry projektowe

Mając O_h i T możemy obliczyć powierzchnię czynną osadnika A oraz pojemność czynną V .

Powierzchnia czynna osadnika:

$$A = \frac{Q_m}{O_h}, m^2$$

gdzie:

A – powierzchnia czynna osadnika, m^2 ,

Q_m – przepływ miarodajny, m^3/h ,

O_h – obciążenie hydrauliczne, m^3/m^2h .

Pojemność czynna osadnika:

$$T = \frac{V}{Q_m}, h$$

$$V = Q_m \cdot T, m^3$$

gdzie:

V – pojemność czynna osadnika, m^3 ,

Q_m – przepływ miarodajny, m^3/h ,

T – czas przetrzymania, h .

Osadniki

Obciążenie ładunkiem zawiesin

O_t – obciążenie ładunkiem zawiesin. Jest to ładunek zawiesin w g/h przypadający na jednostkę powierzchni w m^2 .

$$O_t = \frac{\mathcal{L}}{A}, g / h \cdot m^2$$

$$\mathcal{L} = Q \cdot C, g / h$$

gdzie:

O_t – obciążenie ładunkiem zawiesin, g/hm^2 ,

$\mathcal{L}$ – ładunek zawiesin, g/h ,

A – pole powierzchni osadnika, m^2 ,

Q_m – przepływ miarodajny, m^3/h ,

C – stężenie zawiesin, g/m^3 .

Osadniki

Rozwiązania konstrukcyjne

W technologii ścieków wykorzystywane:

- Osadniki poziome
  - Podłużne
  - Radialne
- Osadniki pionowe
- Osadniki Imhoffa
- Osadniki wielostrumieniowe

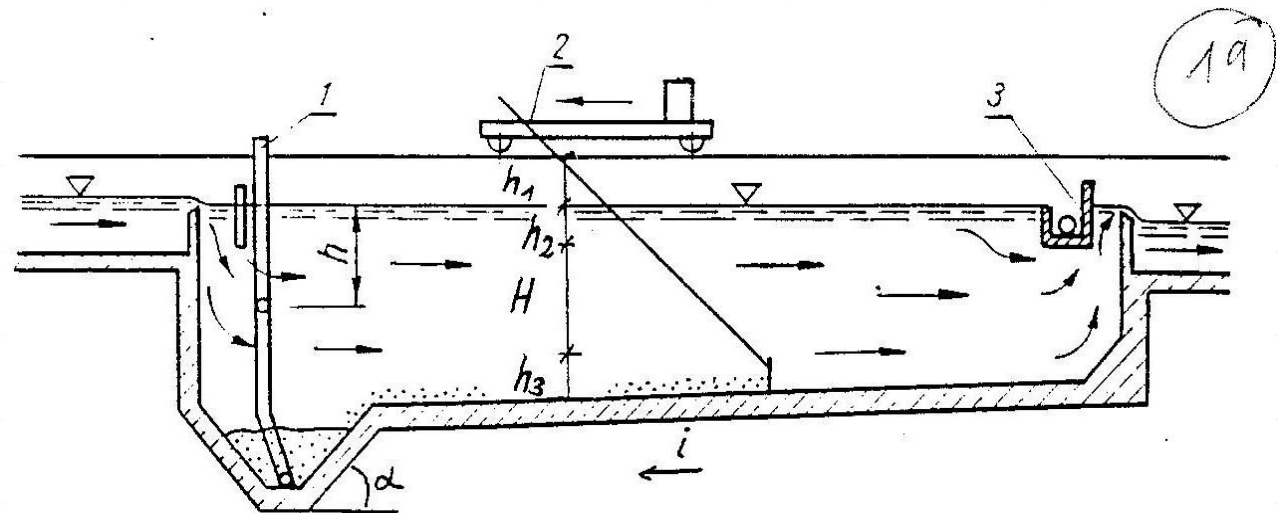

Osadniki

Rozwiązania konstrukcyjne

W technologii ścieków wykorzystywane:

- **Osadniki poziome**
  - Podłużne
  - Radialne
- Osadniki pionowe
- Osadniki Imhoffa
- Osadniki wielostrumieniowe

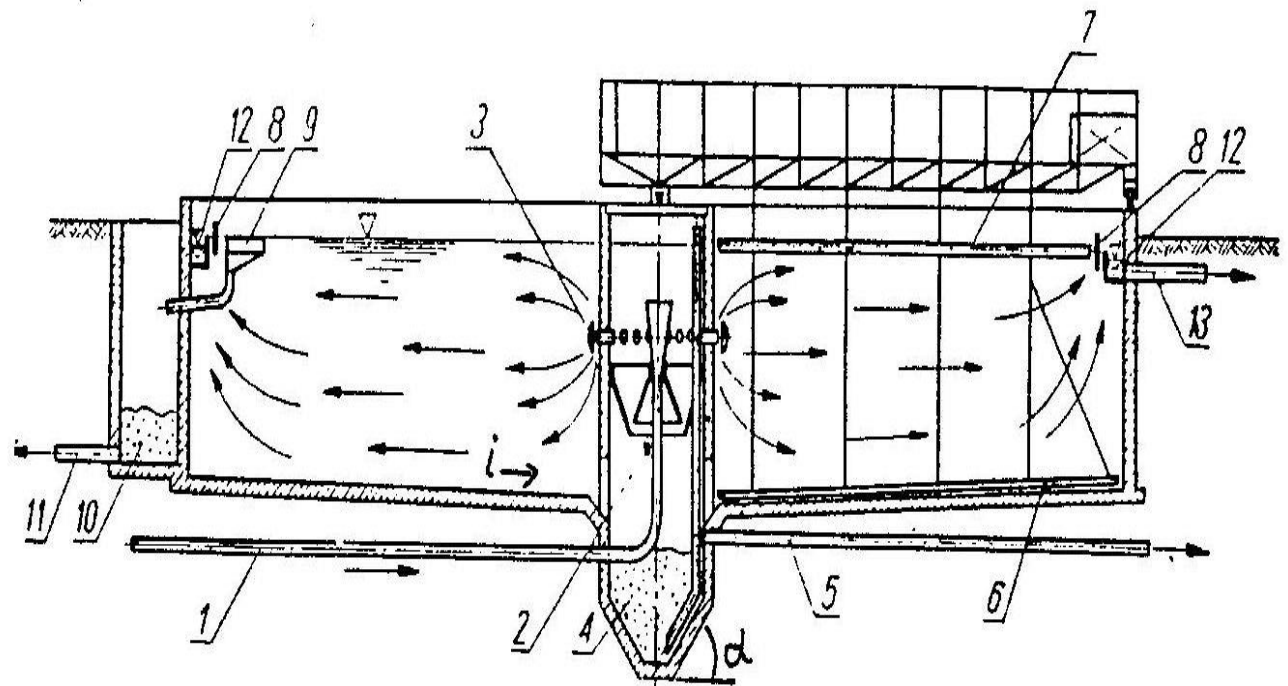

Osadniki

Rozwiązania konstrukcyjne

W technologii ścieków wykorzystywane:

- Osadniki poziome
  - Podłużne
  - **Radialne**
- Osadniki pionowe
- Osadniki Imhoffa
- Osadniki wielostrumieniowe

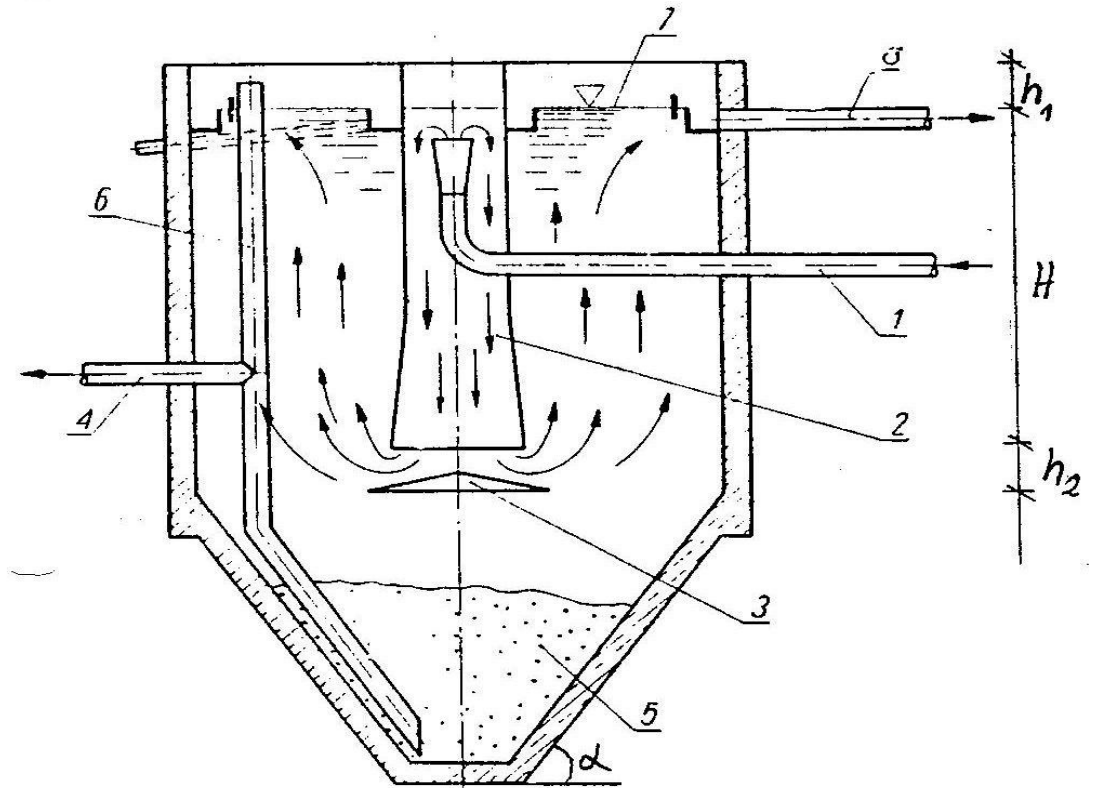

Osadniki

Rozwiązania konstrukcyjne

W technologii ścieków wykorzystywane:

- Osadniki poziome
  - Podłużne
  - Radialne
- **Osadniki pionowe**
- Osadniki Imhoffa
- Osadniki wielostrumieniowe

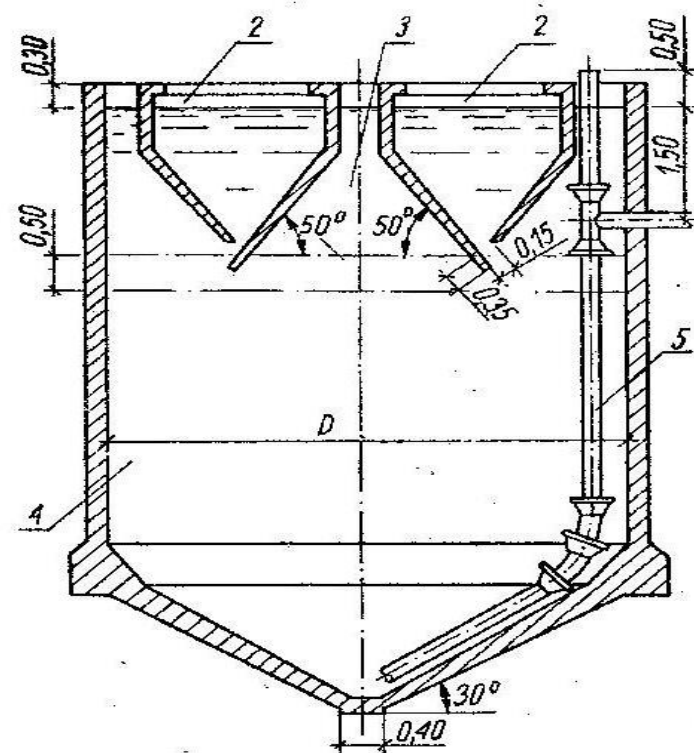

Osadniki

Rozwiązania konstrukcyjne

W technologii ścieków wykorzystywane:

- Osadniki poziomie
  - Podłużne
  - Radialne
- Osadniki pionowe
- **Osadniki Imhoffa**
- Osadniki wielostrumieniowe

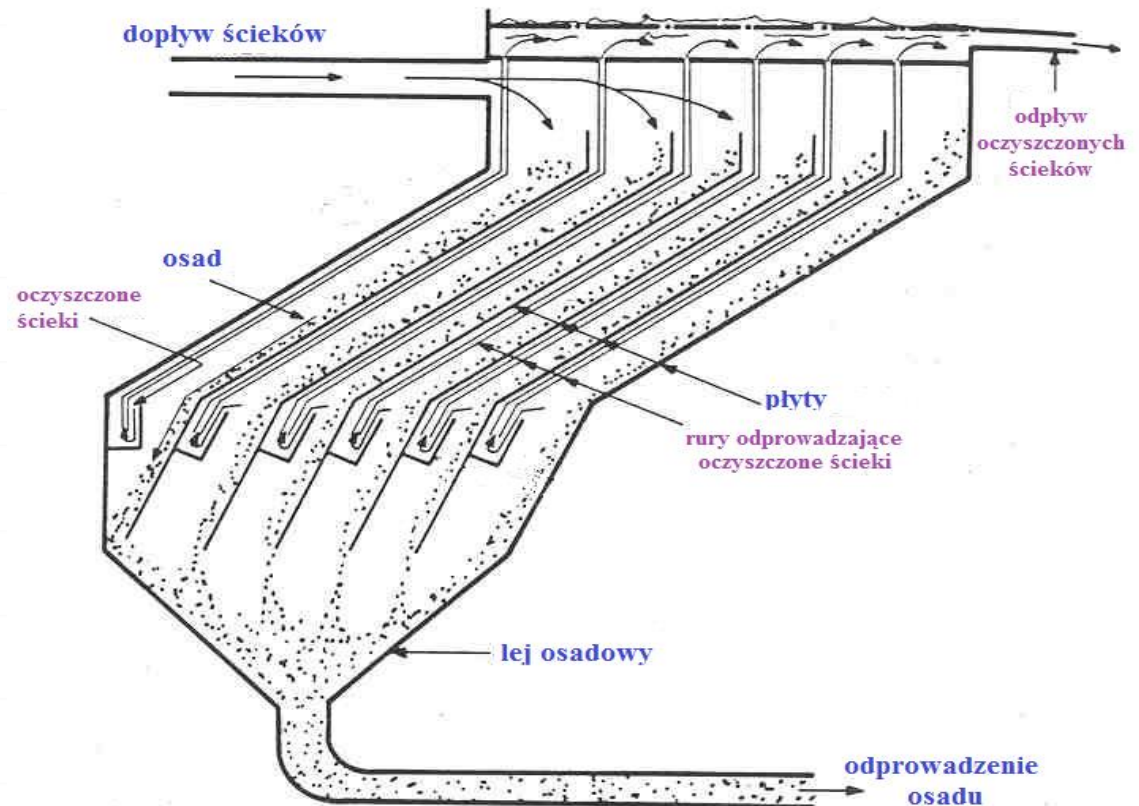

Osadniki

Rozwiązania konstrukcyjne

W technologii ścieków wykorzystywane:

- Osadniki poziome
  - Podłużne
  - Radialne
- Osadniki pionowe
- Osadniki Imhoffa
- **Osadniki wielostrumieniowe**

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

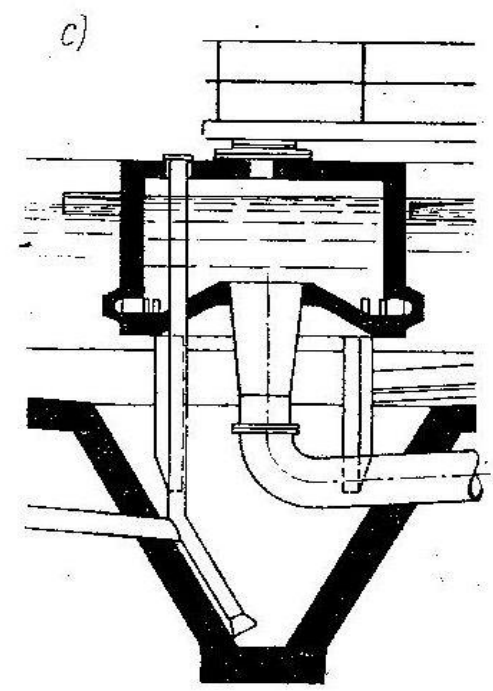
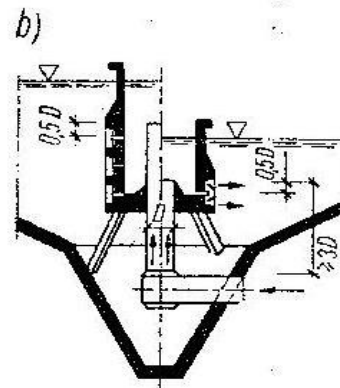
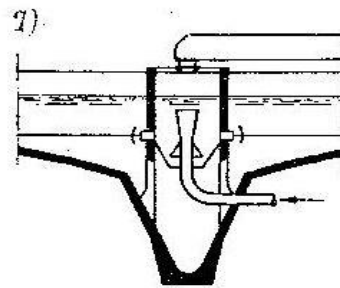

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- **Wlot do osadnika:**
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- **Odptyw ścieków:**
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzeblowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzeblowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Rozwiązania wlotu ścieków w osadnikach radialnych

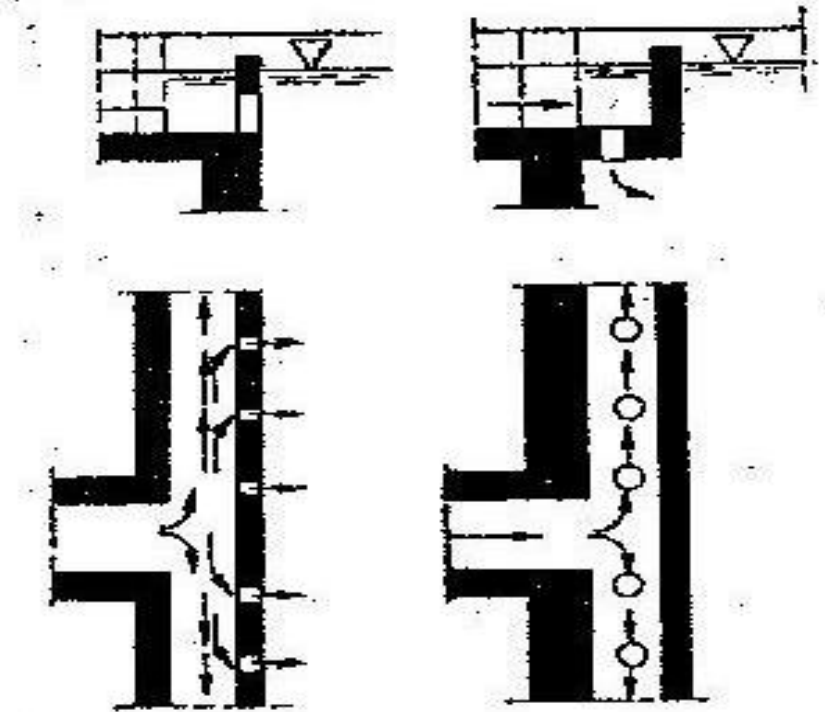

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- **Wlot do osadnika:**
  - Komora centralna
  - **Przegroda wstępna**
  - Flokulator
- **Odptyw ścieków:**
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzeblowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzeblowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

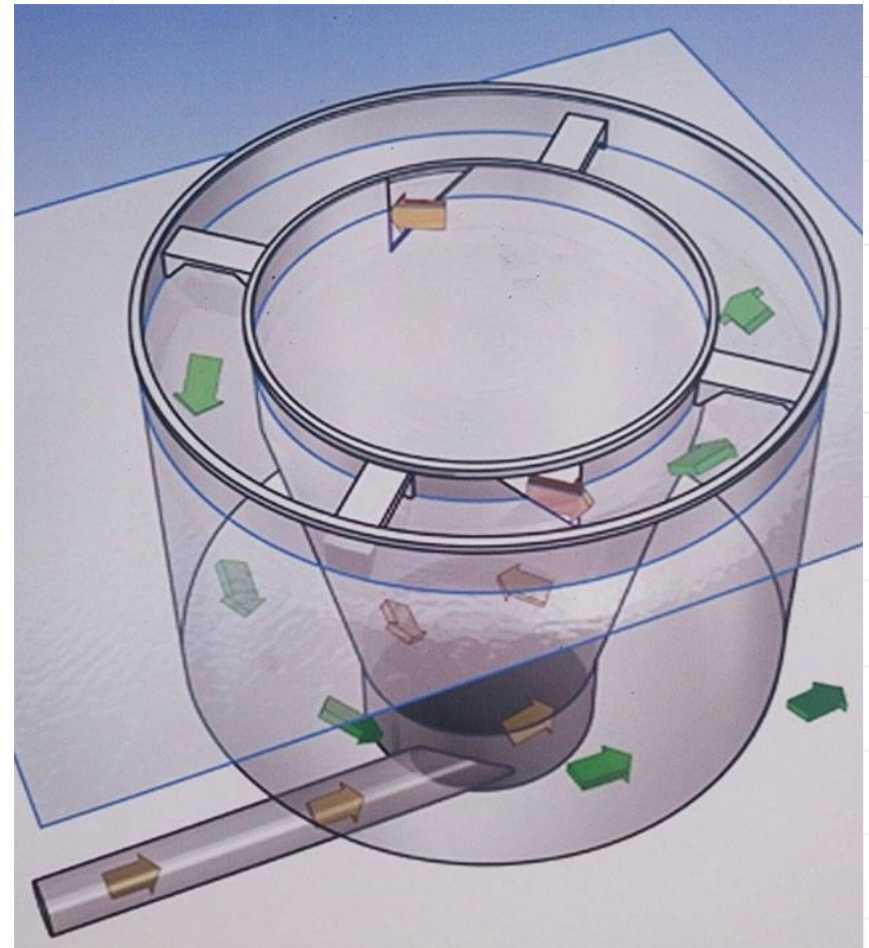
Rozwiązania wlotu ścieków w osadniku poziomym

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- **Wlot do osadnika:**
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - **Flokulator**
- **Odływ ścieków:**
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

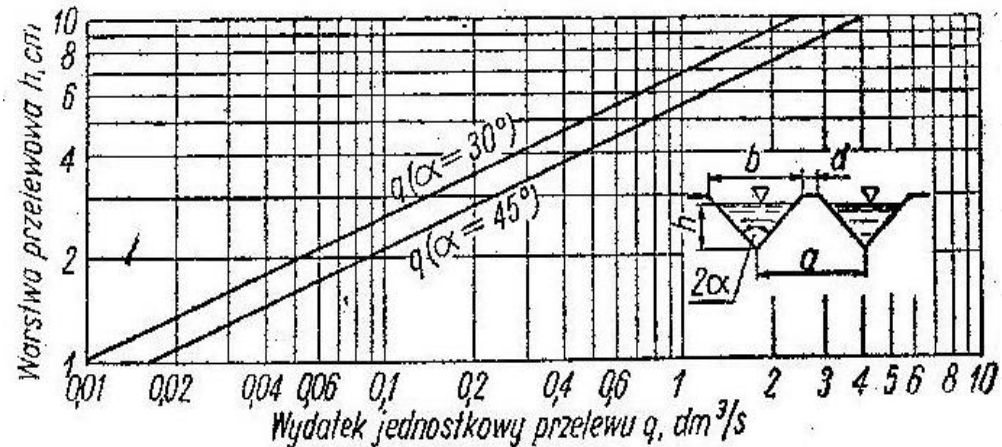
Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- **Odptyw ścieków:**
  - **Przelewy pilaste**
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

W osadnikach podłużnych odpływ rozwiązuje się przeważnie w postaci przelewów.

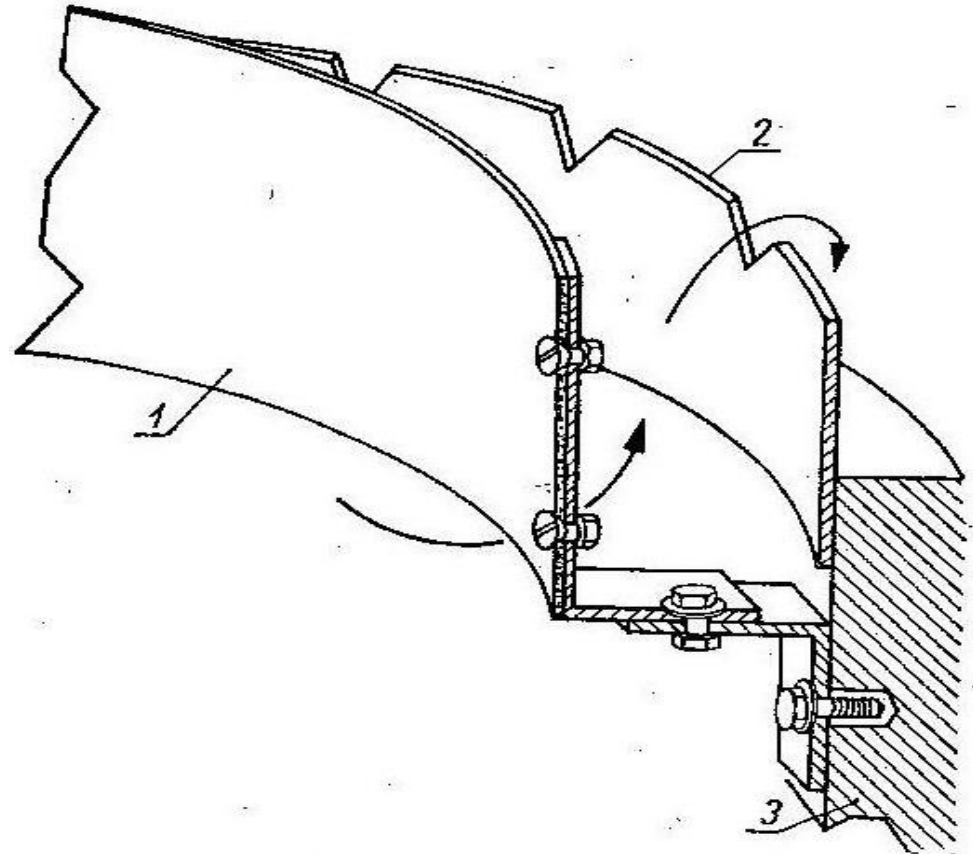
Najczęściej stosuje się przelewy pilaste z możliwością regulacji poziomu. Przelewy oblicza się na przepływ maksymalny godzinowy, tak by pracowały jako niezatopione.

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

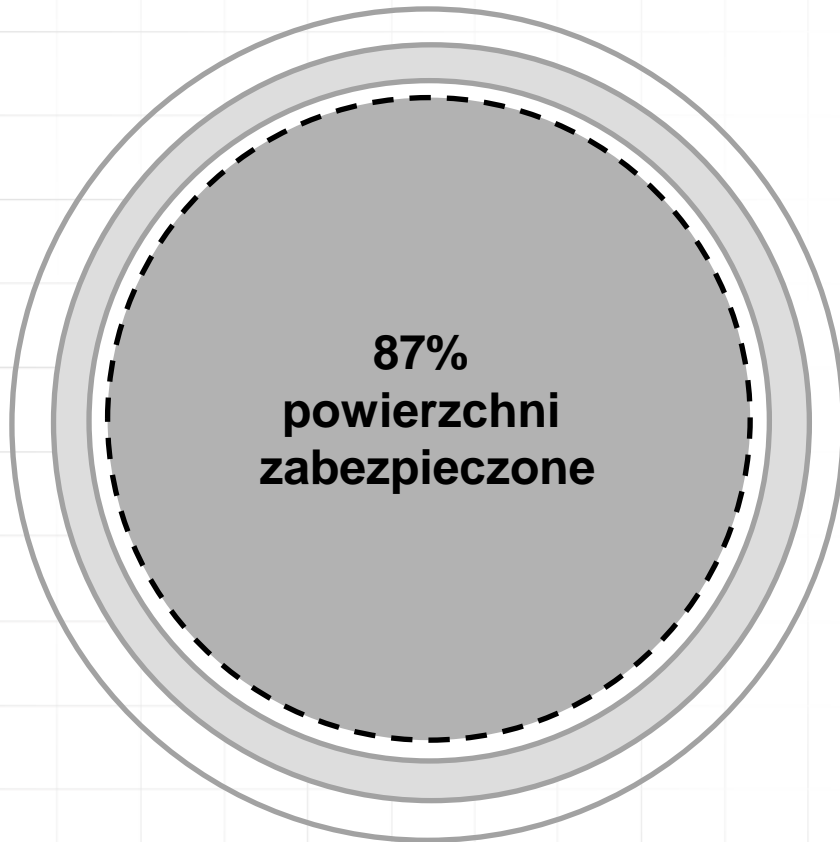
- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- **Odptyw ścieków:**
  - **Przelewy pilaste**
  - Przelewy płaskie
- **Deflektory**
- Usuwanie części pływających
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Osadniki

Idea działania deflektora

- Średnica osadnika: 30m
- Powierzchnia osadnika: 707m³
- Odległość przelewu od ściany osadnika: 0,4m
- Szerokość przelewu: 0,3m
- Odległość deflektora od przelewu: 0,3m
- Średnica deflektora: 28m
- Powierzchnia zabezpieczona przez deflektor: 616m³
- Powierzchnia niezabezpieczona: 91m² (~13%)

A da się więcej

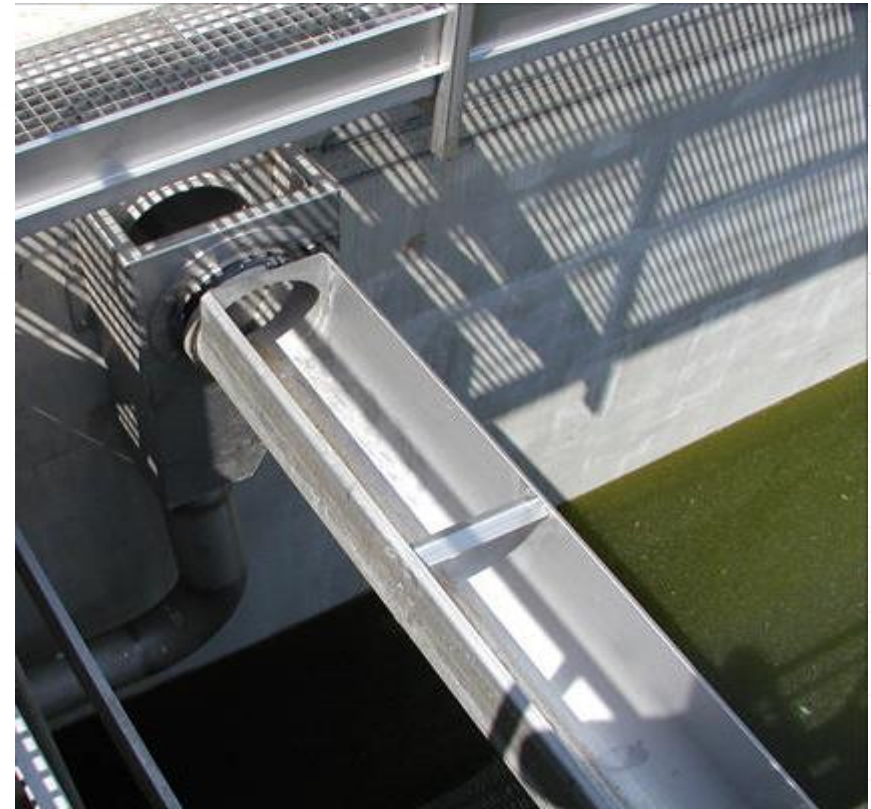

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- **Usuwanie części pływających**
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Rozwiązania usuwania części pływających w osadnikach podłużnych

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- **Usuwanie części pływających**
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Rozwiązania usuwania części pływających w osadnikach radialnych

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- **Usuwanie części pływających**
- Odprowadzanie osadu
- Zgarniacze osadu
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Rozwiązania usuwania części pływających w osadnikach podłużnych

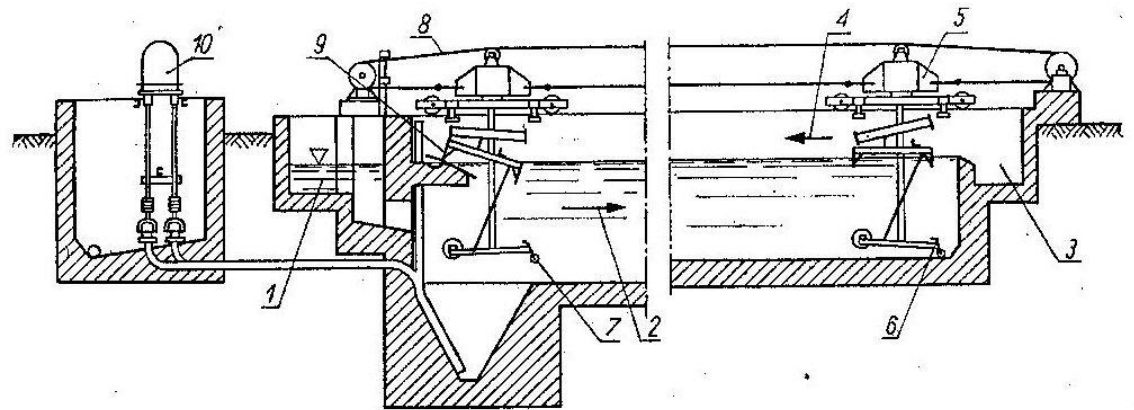

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odptyw ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- **Odprowadzanie osadu**
- **Zgarniacze osadu**
  - **Zgarniacz zgrzebtowy wózkowy (łańcuchowy)**
  - Zgarniacz zgrzebtowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Zgarniacz osadu dla osadnika podłużnego

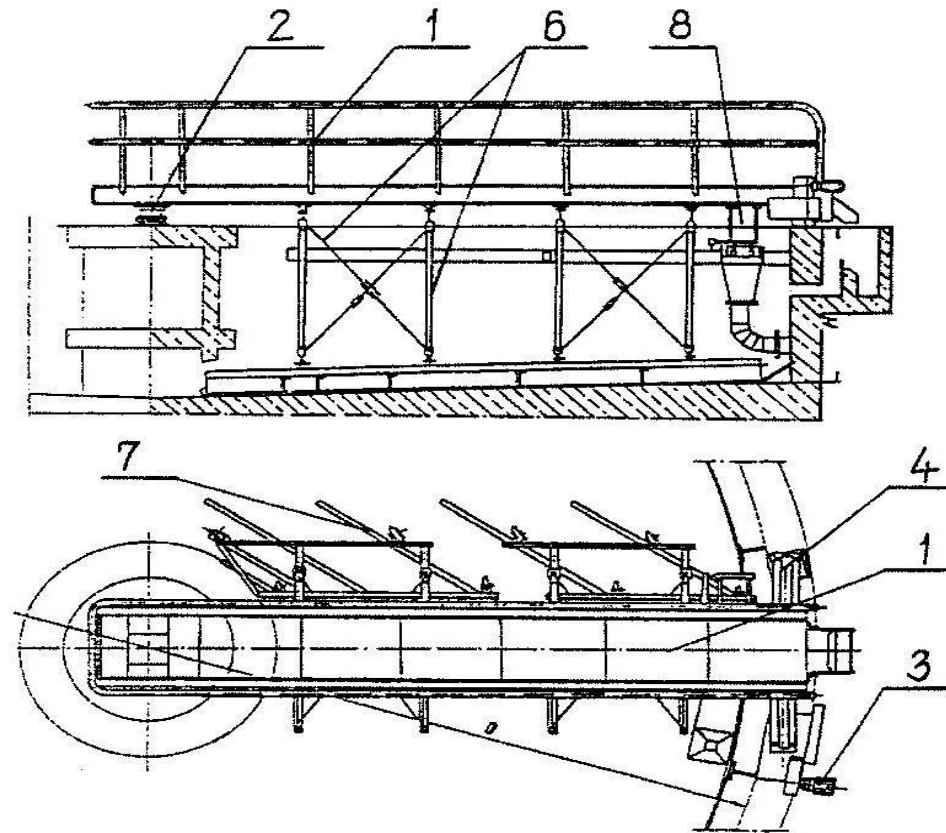

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- **Odprowadzanie osadu**
- **Zgarniacze osadu**
  - Zgarniacz zgrzeblowy wózkowy (łańcuchowy)
  - **Zgarniacz zgrzeblowy wieloramienny**
  - Zgarniacz spiralny
  - Zgarniacz torsyjny

Zgarniacz osadu dla osadnika radialnego

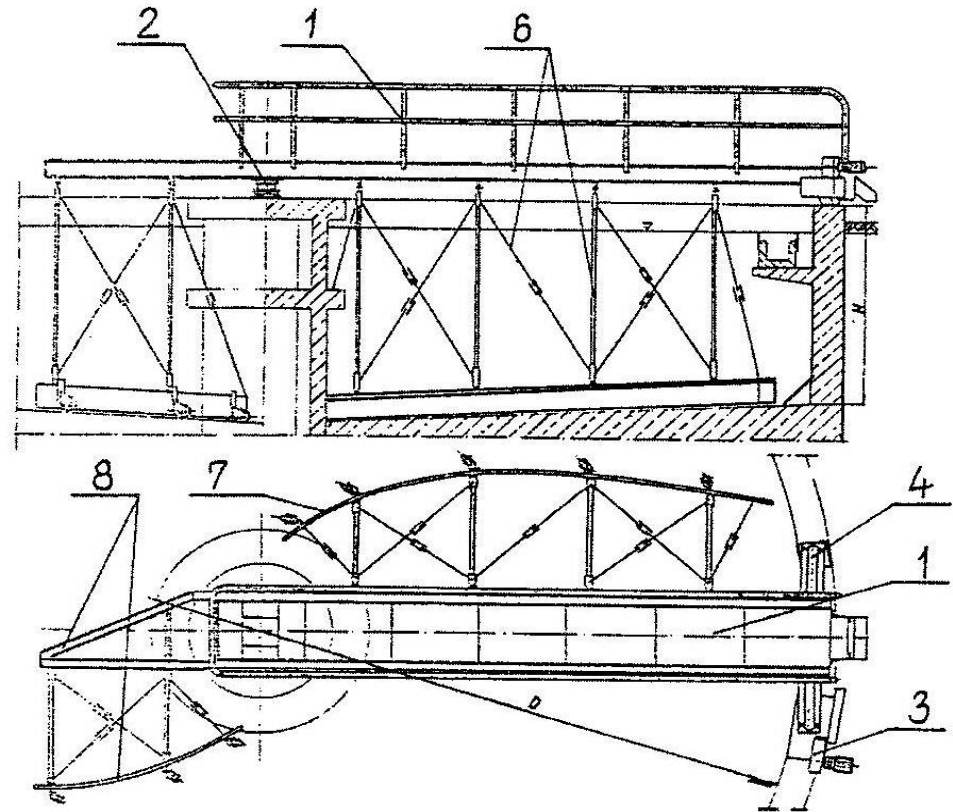

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- **Odprowadzanie osadu**
- **Zgarniacze osadu**
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - **Zgarniacz spiralny**
  - Zgarniacz torsyjny

Zgarniacz osadu dla osadnika radialnego

Osadniki

Urządzenia dodatkowe

- Wlot do osadnika:
  - Komora centralna
  - Przegroda wstępna
  - Flokulator
- Odpływ ścieków:
  - Przelewy pilaste
  - Przelewy płaskie
- Deflektory
- Usuwanie części pływających
- **Odprowadzanie osadu**
- **Zgarniacze osadu**
  - Zgarniacz zgrzebłowy wózkowy (łańcuchowy)
  - Zgarniacz zgrzebłowy wieloramienny
  - Zgarniacz spiralny
  - **Zgarniacz torsyjny**

Zgarniacz osadu dla osadnika podłużnego

Pytania do wykładu

- Jakie znaczenie mają osadniki wstępne a jakie wtórne?
- Jakie będą skutki awarii osadnika wstępnego?
- Zaproponuj układ oczyszczania w którym występuje osadnik wstępny pośredni i wtórny.
- Opisz znane Ci typy (teorie) sedymentacji czym się charakteryzują w jakich urządzeniach występują?
- Po co jest deflektor w osadnikach?
- Jakie są typy osadników?
- Jak zmieni się stosunek węgla organicznego i azotu w przypadku eliminacji osadnika wstępnego?

